

GRAN ANGULAR

FÓRMULA MAGISTRAL

Enric I. CanelaCATEDRÀTIC DE BIOQUÍMICA I BIOLOGIA MOLECULAR.
FACULTAT DE BIOLOGIA DE LA UB

LA POLÍTICA D'ESQUENA A LA UNIVERSITAT

Aquestes darreres setmanes hem tornat a sentir parlar de la universitat i dels problemes de finançament. Fa temps que escoltem les justificades queixes dels rectors de les universitats catalanes, col·lectives o individuals. Després de l'aparició a mitjan d'agost del rànquing ARWU 2019, el de Xangai, que torna a situar la Universitat de Barcelona (UB) líder a l'Estat espanyol i entre les 200 primeres del món, els rectors, especialment el de la UB, han emfasitzat el greuge.

La reclamació de finançament per part de la universitat catalana és un clàssic. Ja a començaments dels anys noranta, la demanda era insistent. Va ser època d'inversions en infraestructures i increments de personal derivats del model de plantilla de professorat que en aquells anys havia emanat de la mà d'Alfredo Pérez Rubalcaba i que, en el cas català, pagava la Generalitat de Catalunya. Moment d'expansió, quant a personal, però pocs recursos per a la gestió, el manteniment i la recerca.

L'increment de personal, necessari per a la docència, va implicar més recerca. Hi va haver més recursos estatals per finançar projectes de recerca, però sense els diners per finançar tota la despesa induïda. Molta més activitat d'un professorat, jove aleshores, que volia ser competitiu internacionalment.

Les universitats, ho recordo en primera persona, van demanar plans de finançament relativament objectius, hi va haver avenços, però insuficients. Les promeses i compromisos més substancials van arribar el 2006 i el 2007, però una part molt significativa se la va endur la crisi. No no-

El mal finançament universitari porta sovint conseqüències en el dia a dia dels centres docents. ARXIU

“
Esmentava abans la il·lusió d'aquell professorat jove de fa 25 o 30 anys. Una part significativa ja s'ha jubilat; a l'altra, poc li falta. La mitjana d'edat del professorat és altíssima. S'han destruït massa coses mentre, paral·lelament, s'han potenciat centres i instituts de recerca

més van ser promeses incomplertes, van venir fortes retallades. En aquests moments, el pressupost (em baso en el de la Universitat de Barcelona) és inferior al del 2005. L'aportació de la Generalitat a aquest pressupost és bastant inferior a la que va tenir aleshores i molt menor a la del 2010, la més elevada de la història. El pressupost corrent s'ha mantingut similar al del 2005, gràcies a l'aportació bastant més elevada dels estudiants.

Ara no discutiré ni valoraré si els estudiants han de pagar més o menys proporció de la despesa universitària (docència + recerca). M'he pronunciat a bastament sobre això. El que sí que diré és que el compromís públic amb les universitats, més enllà de les paraules, és gairebé inexistent. No diré que els responsables directes, el secretari per a Universitats i Recerca, l'actual i els anteriors, no hagin fet l'impossible per canviar aquesta situació, però la seva capacitat d'influir en el pressupost sense

ser en el consell executiu és escassa. Els agraeixo, però, el seu gran esforç.

Una mostra de la falta d'interès la podem trobar en el nombre de vegades que els rectors han comparegut al Parlament de Catalunya per retre comptes: cap que jo re-

cordi. Només alguna intervenció protocol·lària en comissió. Mai cap retiment de comptes. Els debats sobre la universitat i el seu model no han ocupat el temps dels diputats.

CENTRES DE RECERCA. Sí que he vist presidents i consellers de la Generalitat lloar les bones universitats i, especialment, del paper de la recerca, però, en aquest cas, parlant més dels seus centres de recerca que no d'universitats. Molta desconfiança en la capacitat de les universitats d'administrar el seus recursos i d'establir prioritats. He sentit aquests polítics parlar de la importància de la societat del coneixement, de l'economia del coneixement –darrerament molt menys–, però he vist poques accions que permetessin que això es fes efectiu. Sí que hi ha algun pla estratègic o similar en algun prestatge.

Esmentava abans la il·lusió d'aquell professorat jove de fa 25 o 30 anys. Una part significativa ja s'ha jubilat; a l'altra, poc li falta. La mitjana d'edat del professorat és altíssima. S'han destruït massa coses mentre, paral·lelament, s'han potenciat centres i instituts de recerca.

Certament una part significativa de l'endarreriment és culpa del govern de l'Estat i de les limitacions imposades quant a la contractació de personal. Amb tot, tampoc hi havia els recursos catalans, ja que hi havia altres prioritats.

La desconfiança en la capacitat de autogovernar-se no l'he entès mai. Fa molt que vaig aprendre que una adequada gestió de la política pressupostària permet afavorir les polítiques més convenients.

Com més es triga a fer, més cara és la reparació de les coses materials, i el dany fet a la part immaterial de la universitat és més difícil de guarir. És imprescindible un canvi d'actituds internes que només podria prevenir d'un canvi en l'actitud dels polítics. No només és cosa de diners per a la universitat, tot i que per posar-hi diners cal l'actitud.

Finançament universitari

L'octubre del 2006, el consell executiu va aprovar el pla de finançament per a la millora de les universitats públiques catalanes 2007-2010 (finançament total: 3.554,70 milions d'euros) i el juliol del 2007, el pla d'inversions universitàries (635 milions d'euros). Fins al 2009, la Generalitat va complir els seus compromisos. El 2011, la retallada va ser enorme.